

Világ proletárjai egyesüljete!

NÉPLAP

AZ MDP HAJDÚ-BIHARMEGYEI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

X. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM

ÁRA: 50 FILLÉR

VASARNAP, 1953 JANUÁR 25.

A mai számban:

Tatár Kiss Lajos: A hajdú-bihari géppalómásokon gyorsítani kell a téli gépjáratás ütemét. (3. old.) — Mezőgazdasági tanácsadó (3. old.) — A vallásról (4. old.) — Bíróság előtt, a Csokonai Színháznál történt szerencsétlenség okozói (5. old.) — A kommunizmus építésének országából (6. old.) — A D. Honvéd elmúlt évi szerepléséről (8. old.)

A béketábor újabb győzelme

Egyre sikeresebben folyik a Szovjetunióban a kommunizmus építése. Allandóan emelkedik az egész szovjet társadalom anyagi és kulturális színvonala. Szakadatlannal növekszik a termelés az ipar és a mezőgazdaság minden ágában és egyre szélesebb körben alkalmazkodik a legfejlettebb technikát. Ezeket a tényeket bizonyítja a Szovjetunió Központi Statisztikai Hivatalának jelentése is az 1952-es évi terv teljesítéséről.

A jelentés tanúsítja: soha nem látott méretekben és eddig sehol nem tapasztalt ütemben bontakoznak ki a szovjetek országában a gazdasági mértékű építómunkák. A kommunizmus hatalmas alkotásai közül a legelső a V. I. Leninről elnevezett Vojsza-Don csatornákat átadta már a rendeltetésének. De a többi alkotásnál is nagy lendülettel folyik a munka. A szovjet emberek a kommunizmust építő szocialista tervek mérhetetlenül nagy célkitűzéseitől lelkesítve valamennyi nagy építkezésnél nemcsak teljesítettek, hanem túl is teljesítettek az évi terveket. Ennek folytán a világ legnagyobb és leghosszabb csatornája, a kara-kumi hajózható és öntöző csatorna, a világ legnagyobb vízierőművei, a sztálingrádi és a kajibisevi vízierőművek még a kiűzött, egyébként hallatlanul rövid határidő előtt készülnek majd el — a tőkés világ amúltára és megőrökönödésére.

A gazdasági építkezések mellett eredményes munka folyt a népgazdaság minden ágában. Az ipar csaknem minden ágában győzelmesen végrehajtották a termelés és a fejlesztés hatalmas feladatait és megteremtették ezeket a következő évek további fejlődésének alapjait. A szovjet népgazdaság diadalmasan oldja meg tehát az előtte álló óriási feladatokat, egyre nagyobb sikerrel rakja le a kommunizmus alapjait.

A kommunizmus építése azonban elképzelhetetlen a mezőgazdaság egyidejű erőteljes fejlődése nélkül. A mezőgazdaság teremt meg az élelmiszerbőséget a lakosság — és a nyersanyagbőséget az ipar számára. A jelentés számai és adatai beszédesen bizonyítják, hogy a szovjet mezőgazdaság a múlt évben is ragyogóan teljesítette feladatait. Fejlődését mutatja a többi között az is, hogy egyetlen év alatt a búzatermés 23 százalékkal növekedett az előző évihez viszonyítva. Az elért nyolcmilliárd pudnyi, mintegy 1400 millió méterházasnyi búzatermés emellett a szovjet nagyüzemi mezőgazdaság teljes diadaláról tanuskodik — a tőkés országok mezőgazdasága felett.

A szocialista termelés szakadatlannal növekedése a legfejlettebb technika alapján történik. A jelentés beszámolója a technika páratlan fejlődéséről is. A szovjet gépjáratás egyetlen év alatt 600 rendkívül fontos új típusú gépet és gépezetet gyártott az üzemek, az építkezések, a mezőgazdaság és a villamoserőművek számára. Új fejezet kezdődött meg ezzel meg a szovjet építkezések történetében is, mert az építkezéseken az egyes folyamatok gépesítéséről immár áttérnek az építkezési munkák teljes gépesítésére. Ugyanígy a mezőgazdaságban is, amellyel, hogy a rendelkezésre álló géppalómány a múlt

évben több mint kétmillió kétszáz ezer különféle géppel gyártott, számos új típusú gépet szerkesztettek az állattenyésztési munkák és az ipari növények termelésének és begyűjtésének megkönnyítése érdekében. A szovjet parasztság munkája tehát évéről évre könnyebbé válik, a kolhoz- és szovhozparasztok egyre magasabb fokú tudással rendelkeznek és egyre több műveltségre tehetnek szert, éppen a nehéz munkák gépesítése folytán. Így kerülnek a szovjet kolhozparasztok egyre közelebb az ipari munkássághoz. Így épül a kommunizmus a szovjet mezőgazdaságban.

A jelentés beszédesen bizonyítja, hogy a Szovjetunióban a termelés növelése a legfejlettebb technika alapján nem cél, hanem csupán eszköze az egész társadalom anyagi és kulturális szükségletei maximális kielégítésének. Elsősorban abban látszik ez, hogy a Szovjetunió nemzeti jövedelme a múlt évben 11 százalékkal emelkedett. Ahogy a jelentés is leszögezi, a Szovjetunióban az egész nemzeti jövedelem a dolgozók, a kármunkások jövedelmének háromnegyed részét megkapják saját személyes anyagi és kulturális szükségleteik kielégítésére. A nemzeti jövedelem további egynegyed részét a szocialista termelés fejlesztésére és más állami, közösségi szükségletek kielégítésére fordítják. Mily masképben osztják fel a nemzeti jövedelmet a tőkés országokban! Franciaországban a nemzeti jövedelem orozslánrészt, mintegy 55-60 százalékát a tőkés vagiák zsebre, további jelentős részét a Vietnámban folyó imperialista háborúra fordítják. Ugyanez a helyzet Angliában vagy az Amerikai Egyesült Államokban, ahol a dolgozók a nemzeti jövedelemnek csupán töredékét kapják.

Hozzá kell még ezekhez tenni azt is, hogy a Szovjetunióban a nemzeti jövedelemmel egyidejűleg emelkedett a munkások és alkalmazottak, nemkülönben a parasztok egy főre számított jövedelme. Jelentős mértékben megnövekedett az egészségügyi, üdülési állami kiadások összege is: ez összeg a múlt évben 129 milliárd rubelre rúgott. Ez valóban csillagászati szám! Az Egyesült Államokban a költségvetésnek alig egy százalékát teszik ki az ilyen célokra fordított kiadások!

Tovább emelkedett a szovjet nép kulturális színvonala is az elmúlt évben. A főiskolák hallgatóinak száma 85 ezerrel nőtt, megkezdtek a városokban és a nagyobb ipari központokban a tízosztályos általános középiskolák oktatását, megnövekedett a könyvtárak, filmszínházak, tudományos intézetek és iskolák száma: ezek az adatok bizonyítják a kommunizmus építésének hatalmas lendületét.

A jelentés minden adata ezek mellett még azt is bizonyítja, hogy a szovjet nép a nagy Sztálin vezetésével szilárdan és állhatatosan őri áll a béke vártáján és hatalmas lendülettel építi és erősíti a béke erődjét, a hatalmas Szovjetuniót. A jelentés minden egyes száma megcáfolhatatlanul bizonyítja, hogy a szovjet nép törhetetlen békeakarátának: a jelentés a béke leggyőzeletlen táborának újabb győzelméről számol be.

HAJDÚ-BIHAR ÉLETÉBŐL

Halastó a nádudvari Sztálin tisz földjén

Az elmúlt esztendőben sok nehézséggel küzdött a nádudvari Sztálin tisz. A zárszámadás sem sikerült úgy, mint az előző évben, a tagokat azonban ez nem keserítette el — megfogadták a közgyűlésen, hogy ebben az évben legyőzik a nehézségeket és így 1953-ban ismét a megye egyik legjobb tisz-e lesz a nádudvari Sztálin.

A tagok becsülettel igyekeznek helyt állni, hogy elegendő tegyenek fogadalmuknak. Elhatározták, hogy a tisznek a tiszcségei útjól jobbra elterülő földjén 85-90 holdon halastó

vat létesítenek. Eddig rizstermelésre használták ezt a földdarabot, azonban a föld oly mélyen fekszik, hogy a víz nagyrészt nem tudják onnan elvezetni. Ezért döntöttek úgy, hogy a rizsföld helyén halastó lesz. A Kösüly holtága is táplálja majd a halastavat, amely jelentős jövedelmet biztosít a tisz tagjainak. A mérési munkákat, amelyek már hetek óta tartottak — tegnap délelőtti fejezték be a megyei és járási tanácsok kint dolgozó mérnökök. Hétfőn pedig hozzákezd a Sztálin tisz tagjai a halastó földmunkálatának elvégzéséhez.

Megkezdődött

a vetési munkák előkészítése

A magasabb terméseredményekért folytatott harc nem a vetésnél, hanem már a munkákra való gondos előkészületeknél megkezdődött. A darvasi állami gazdaság — amely tavaly ősszel a búszke életmunka cím tulajdonosa volt — most is példát mutat. Kiválógtak és kitisztították a vetőmagot. Külön elrakva várja már a borsó, az árpa és a zab a vetés megkezdését. Igaz, valamennyi állami gazdaság már jelentette a megyében azt, hogy előkészítette a vetőmagot. Berettyóújfaluban és Komádiban azonban amikor a frösz szakemberei ellenőrizték, kiderült, hogy a jelentés: nem fedi komoly munka: hanyagul jár-

tak el a két gazdaságban. Most újra tisztították Ujjfaluban is, Komádiban is a vetőmagot. A hajdúhözsörményi Dózsa tiszben már a készülő ütemterv szem előtt tartásával irányították a tavaszi munkákra való felkészülést. 60 mázsa árpa vetőmagot már külön elraktak — e héten szelektorozták, a vetés előtt pedig csávazzák. Jók lesznek a szerszámok, hámo, szekerek, mindet a tisz műhelyében javítják ki. A növénytermelési brigádok is megkapták már a területüket. Január végén megkezdik a kb. 1000 mázsa trágya kihordását a föld végére, a szarvasokra — mindegyik brigád saját földjére.

A debreceni népi együttes

— a rádióban

Tegnap déjben fél 1 órakor a debreceni népi együttes ismét a rádióban szerepelt. Nem csoda tehát, hogy sok debreceni üzemből és lakásból ez idő tájtban kinyitották a rádiót, hogy meghallgassák a kitűnő együttes ének- és zenekarának több, művészi színvonalon előadott számát. Elsőnek Csermák Sarkantyús verbunkosát játszotta el a zenekar, majd az együttes művészeti vezetőjének, Czövek Lajosnak a feldolgozását: Debrecen-nél van egy vize... című népdalt az énekkar és a zenekar közösen adta elő. Utána a zene-

kar által tolmácsoltt Rózsavölgyi: Tavózas Pozsonyból című verbunkosát adta elő a zenekar. Végül ismét Czövek feldolgozást hallottunk: a Lakodalmas. A jól összeállított műsor minden száma után szerettünk volna „újrátartani”. Kitűnően szórakoztak mindazok, akik meghallgatták a debreceni népi együttest, amely egyik komoly esélyese a II. országos kultúrversenynek.

Megindult a termelés az Orvosi Műszergyár új melegsajtolójában

Az Orvosi Műszergyár 350.000 forintos költség-gej épült új melegsajtolójában esütörtökön befejeződött a gépek beszerelése. A modern, korszerű neonfényes munkateremben elhelyezték a 63 tonnás frikciós prést, amely melegsajtoló darabok preelését végzi. Ezenkívül a helyen áll már az Ajax-rugóskalapács, amelyet az előkövácsolásnál használnak. Készen van a nagy gázke-

meccé is, ahol az anyagot melegítik. A gázke-mentét az Orvosi Műszergyár dolgozói maguk készítették. Az új üzemrészen tegnap már megindult a termelés. A bonckések megmunkálását végezték, amelyből eddig többszáz darabot elkészítettek. A géppark bővítésére egyébként Pest-ről rövidesen egy 250 tonnás frikciós prés érkezik, ez is biztosítja majd az üzemrészen megmunkálásának szakadatlan növekedését.

A parasztküldöttség látogatása a biharnagybajomi December 21-en

Szombaton lázas készülődés volt a biharnagybajomi December 21. milliomas termelőszövetkezet. A December 21. tagjai megmutatják a küldöttségnek a tiszben folyó építkezést az állami állományú és a tavaszi munka előkészületeit is. Ezenkívül a Csillag-tanyai központban bemutatják a szalmát — fel-tárásával — az állatok takarmányozására hasznosítják, hogy az közepes minőségű szalma takarmánynak feleljen meg.

alkalmazásáról s arról, hogyan lett a December 21. milliomas termelőszövetkezet. A December 21. tagjai megmutatják a küldöttségnek a tiszben folyó építkezést az állami állományú és a tavaszi munka előkészületeit is. Ezenkívül a Csillag-tanyai központban bemutatják a szalmát — fel-tárásával — az állatok takarmányozására hasznosítják, hogy az közepes minőségű szalma takarmánynak feleljen meg.

A Kossuth Lajos tudományegyetem bölcsészkarán a félévi vizsga átlaga: 4.12

A Kossuth Lajos tudományegyetem bölcsészkarán a félévi vizsgák már a hét első felében befejeződtek. A tanulmányi osztály is elkészült a vizsgaeredmények összesítésével. Megállapítható, hogy a hallgatók az elmúlt félévben jó munkát végeztek. A bölcsészettudományi karon 4.12 a vizsgátlag. Az első éves bölcsészek 4.21, a másodévesek pedig 4.16-os átlagot értek el. Az összes egyetemre került 1.

évfolyamot hallgató munkás származású fiatalok 4.32, a parasztszármazásúak pedig 4.13 átlageredményre bizonyítja, hogy az egyetemre került fiatalok jó tanulással haladják meg a dolgozó nép állama teremtette tanulási lehetőségeket. Az első évfolyamon leírt vizsgák 46 százaléka jeles, 32,2 százaléka jó volt, utóvizsgákra a hallgatók 0,2 százaléka utasították.

A „Vihar”

A magyar filmgyártás egyik kinagasló alkotása már három napja „fut” a debreceni mozikban. Az első két napon több mint 6000-en tegnap pedig közel 3000-en látták. A kitűnő film megérdemelt sikert aratott Debrecenben. Szombaton este bemutatták Biharnagybajomban is. Ott is teltházak mellett játszották — mindkét előadásban. Ma három előadás lesz Biharnagybajomban, hogy a környék dolgozó parasztsága is tanuljon Giljeze Péter helytálló-

sából, hősiességéből. A MOKÉP hajdú-bihari kirendeltsége egyébként újabb vendör kiskörzeti mozikat létesített. A jövőben a hét két-két napján Darvas, Furtát, Vekerdet keresi fel a keskenyfilm mes vejtőgép, hogy e és három község dolgozóit-parasztságának bemutatassa a legjobb filmet. Tegnap este Darvason a kultúrthonban berendezett mozitában az „Erkel”-t játszó szóták: a zsúfolásig megtelt nézőtér nagtapssal fogadta a magyar filmgyártás mekművét.

A román állami tervbizottság és a Központi Statisztikai Hivatal 1952. évi tervjelentése

A román állami tervbizottság és Központi Statisztikai Hivatal közölte a Román Népköztársaság 1952. évi tervjelentését.

A román öt éves terv második évében az évi össztermelési tervet 101,7 százalékra teljesítették. 1951-hez viszonyítva a villamosenergiatermelés 17,6 százalékkal, az olajtermelés 28,9 százalékkal, a széntermelés 12,3 százalékkal, a vasérctermelés 36,9 százalékkal, a nyersvastermelés 11,5 százalékkal, az acéltermelés 8 százalékkal, a hengerelt árutermelés 15,9 százalékkal növekedett.

Az ipari össztermelés 23 százalékkal magasabb volt a előző évinél.

Az 1952-es év a mezőgazdaság szocialista szektora további nö-

vekedésének éve volt. Az elmúlt évben a mezőgazdaság 3530 traktort, 1440 vetőgépet, 2300 kultivátort, 1200 cseplőgépet és több száz burgonyaszedő, valamint egyéb kombájnrt kapott. Egy év alatt 3 új gép- és traktorállomás alakult.

Az évi szállítási tervet 109,2 százalékra, ezen belül a vasúti szállítási tervét 111,1 százalékra teljesítették.

1952-ben a városok, valamint az ipari központok lakossága 11,3 százalékkal több kenyeret, 12,6 százalékkal több étolajat, 83,2 százalékkal több vajat, 45 százalékkal több húst, 16,7 százalékkal több cukrot vásárolt, mint 1951-ben.

Szovjet szakszervezeti küldöttség utazott Romániába

Január 23-án Moszkvából szovjet küldöttség utazott Bukarestbe a román szakszervezetek országos kongresszusára.

Imperialista kémbanda perének tárgyalása Krakóban

A krakói körzeti katonai bíróság folytatja a papi ruhába bújt imperialista kémbanda perének tárgyalását.

A vádlottak kihallgatása során Jozef Lalito katolikus pap főváltott beismerte, hogy Lengyelország hitlerista megszállása alatt tagja volt a „nemzeti katonai szervezet” (now) nevű fasiszta bandának.

A felszabadulás után belépett a politikai gyilkosságokat elkövető „nemzeti fegyveres erők” (NUZ) nevű terrorista szervezetbe, majd a külföldön tartózkodó Jan Szponder közvetítésével felvette a kapcsolatot az amerikai imperialisták Münchenben székelő kémbizottságával.

A vádlott beismerte, hogy kővetkedésért több ízben pénzt kapott.

Lalito bevallotta, hogy több kémjellegű értesítést a katolikus papok beküldött jelentéseiből szerezte, akik ilyen értesítéseket gyóntatás alkalmával híveiktől csikartak ki.

A vádlott beismerte, hogy az

által folytatott hazaáruló tevékenységéről a krakói érsekségnek is tudomása volt és mindig számíthatott az érsekség támogatására.

— Tudomásom volt arról — mondotta többi között vallomásaiban a vádlott — hogy Sapaga bíboros vatikáni utazásai során lengyel emigránsokkal — köztük Anderssel és a „londoni kormány” képviselőivel — találkozott. Megbeszéléseiken amerikai tisztek is résztvettek.

Lalito részletesen ismertette a NOW fasiszta szervezetben kifejtett tevékenységét.

A bíróság még több hűnös katolikus munkaspártiának 3, míg a kormányellenes reakciós pártoknak, melyek az úgynevezett „kommunistaellenes” mozgalomba tömörültek — 7 képviselőjük van.

A haladó közvélemény a nemzetgyűlési választások eredményét újabb győzelemnek tekinti azon az úton, amely Guatemalában népi demokratikus államalakulást hozott létre.

A Papagosz-kormány újból bíróság elé állítja Nikosz Beloianisz társait

A „Hellas Press” jelenti, hogy kedden Athénben befejeződött hat görög hazafi ellen indított per tárgyalása. A hazafiakra súlyos büntetéseket szabtak ki.

Pénteki athéni jelentés szerint a Papagosz-kormány az a szándéka, hogy felülvizsgálja Nikosz Beloianisz életben hagyott társainak perét.

A kormány fel akarja támasztani a vádat Nikosz Beloianisz társai, különösen Elli Ioanidu, a hős asszony ellen.

— Ennek az újonnan megrendezésre kerülő pernek világos a célja — állapítja meg a „Hellas Press” — hogy amerikai gazdának parancsára Papagosz meg akarja semmisíteni Nikosz Beloianisz társait és ezzel egyidőben azt is megkísérli, hogy más görög hazafiakat is perbe fogjon, főként Passzelidisz, az EDA elnökét, aki legutóbb a szaloniki pótválasztáson több mint 43 ezer szavazatot kapott. Az amerikai megszállókat és monarchofasizta szolgálatot ugyanis nyugtalanítja, hogy az EDA népszerűsége állandóan növekszik a néptömegek között. A Papagosz előkészítette perre a görög nép fokozott harccal válaszol — szögezte le a „Hellas Press”.

A haladó pártok győztek a guatemalai választásokon

Guatemalában a nemzetgyűlési választások eredményei arról tanuskodnak, hogy a feudális-imperialista reakciós megsemmisítő vereséget szenvedett. A szavazatok megszámlálása után kiadott végleges adatok szerint a nemzetgyűlési helyek most a következőképpen oszlanak meg: a kormányt támogató haladó pártok többségük 48 képviselője, a guatemalai munkaspártiának 3, míg a kormányellenes reakciós pártoknak, melyek az úgynevezett „kommunistaellenes” mozgalomba tömörültek — 7 képviselőjük van.

A haladó közvélemény a nemzetgyűlési választások eredményét újabb győzelemnek tekinti azon az úton, amely Guatemalában népi demokratikus államalakulást hozott létre.

NEMZETKÖZI SZEMLE

Merénylet az olasz nép jogai ellen

Ezekben a napokban Olaszország vált egyik fő hadszínterévé azoknak a harcoknak, amelyeket Nyugat-Európa népei szabadságjogaik, alkotmányuk biztosította polgárjogaik védelmében vívnak. Az amerikai zsoldban álló olasz kormány hónapokkal ezelőtt elhatározta, hogy javaslatot terjeszt a parlament elé a választójogi törvény „megreformálására”. Ennek a javaslatnak azonban vajmi kevés köze van a jogokhoz és a reformokhoz. Ez a javaslat az olasz nép jogainak csorbítását célozza és lépést jelent a jelenlegi választójogi törvénnyel szemben a jogtalanság felé. Röviden szólva arról van szó, hogy az agresszív amerikai terveket szolgálóan kiszolgáló, az olasz nemzet függetlenségét áruba bocsátó De Gasperi-kormány szilárd többséget akar szerezni a parlamentben, csökkenteni akarja a békepolitikát követelő pártoknak, elsősorban Olaszország Kommunista Pártjának és az Olasz Szocialista Pártnak parlamenti befolyását. De Gasperi tehát szabad kezet akar: olyan parlamentet akar létrehozni, amely nem képes megakadályozni őt az amerikai háborús tervek fenntartásánálküli szolgálatában. Miután ehhez nem tudja megszerezni a nép támogatását, fel akarja rúgni az olasz alkotmányt. A kormány javaslatának lényegét Togliatti elvtárs így jellemezte: „Ez a törvényjavaslat az országot két tömbre osztja. Ha az egyik tömb megszerzi a szavazatok 50 százalékát, plusz egyetlen egy szavazatot, akkor a parlamentben 385 mandátumhoz jut, míg a másik tömb, amely a szavazatoknak 50 százalékát, minusz egy szavazatot kapott, csupán 204 képviselői mandátumhoz jut. Egyetlen egy szavazatot dönt tehát, nem kevesebb, mint 181 parlamenti hely sorsáról. Az új törvényjavaslat értelmében tehát az ország lakosságának 50

százalékát a törvényhozók 64 százaléka, másik 50 százalékát a törvényhozóknak csak 36 százaléka képviselhetné.”

A kormány hamisítását még teljesebbé teszi, hogy a javaslat értelmében lehetővé válna a listakapcsolás, ami azt jelentené, hogy az összes reakciós pártok egészen a szélsőjobboldalig összefonhatnának a demokratikus erők ellen és megszerzhették a parlamenti többséget.

Aki azonban szemet vet, viharral. A javaslatot az egész országban elemi erejű tiltakozás fogadta. Sztrájkok, tüntetések hulláma söpört végig az egész országon. A kormány javaslatát nyilvánvalóan antidemokratikus, hogy még egyes burzsoá politikusok is állást foglaltak ellene, az egyébként a kormányt támogató olasz szocialista-demokrata pártban pedig bomlás idézett elő.

Az olasz kormány látva a mind viharosabbá váló népi tiltakozást, a napokban újabb manőverrel próbálkozott: „A törvényjavaslatlal kapcsolatban felvetette a bizalmi kérdést. Ezzel De Gasperi azt akarta elérni, hogy a parlament részletes megvitatás helyett bizalmi szavazással, teljes egészében fogadja el a választójogi törvényt. Ez a manőver egyenlő az olasz alkotmány labdaltipálásával. Az ellenzéki képviselők, a kommunista és a szocialista tiltakozásuk jeléül kivonultak a parlamentből. De Gasperinek többsége segítségével sikerült megszavaznia a bizalmat. Ez a „bizalom” azonban nem jelenti az olasz nép bizalmát és nem jelenti a harc végét sem. A szenátus a törvényjavaslatot még csak ezután fogja tárgyalni. Az a hatalmas népi egységfront, amely a tiltakozó hadjárat sorap létrejött, biztosítéka annak, hogy az utolsó szót nem a De Gasperi-kormány, hanem az olasz nép fogja kimondani.

Hóhérok blokkja

Lázás tevékenység folyik az amerikai imperialisták balkáni csatlósainak táborában. Nemrég török katonai küldöttség járt Jugoszláviában, december végén görög-jugoszláv katonai megbeszélések folytak, ezekben a napokban pedig Jugoszláviában tartózkodik Köprülü török külügyi miniszter.

Ennek a nagy sietségnek az a célja, hogy a jugoszláv fasiszták, a görög monarchofasizsták és a török reakciók közreműködésével támadó katonai tömböt hozzanak létre a Balkánon a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen. Azt, hogy ezt a tömböt kiknek az érdekében tákolják össze, világosan megírta nemrég a „New York Times” című amerikai burzsoá lap. A lap beszámolt arról, hogy Jugoszlávia, Görögország és Törökország befejezte egy szövetség főbb vonalainak kidolgozását. A megállapodást nem öntötték írásos egyezmény formájába, de az mégis egy balkáni antant létrejöttét jelenti — írta a New York Times. A lap leszögezi: a megállapodás értelmében a jugoszláv fegyveres erők végérvényesen az atlanti szövetség sratégiájának egyik nagyfontosságú tényezőjévé válnak. A hóhérok Tito tehát végleg és hivatalosan is úgy szerepel, mint az atlanti szövetség balkáni csatlósja. Ez egyúttal ismét megmutatja azt is, milyen szándékok húzódnak meg azoknak a provokációknak hátterében, amelyeket Tito maratócai a népi demokratikus országok, nem utolsósorban a mi országunk határai ellen elkövetnek.

Tito rég megalapozta barátságát a többi balkáni hóhérokkal. Emlékeztet, hogy annakidején

segítséget nyújtott a görög monarchofasizstáknak a görög nép szabadságának vérbefojtásában. Nem meglepő tehát ha most katonai szövetségre lép a görög nép hóhéraival.

A „szövetség” körül azonban nincs minden rendben. Olaszország szintén amerikai fűtyszóra táncoló kormánya bizonyos fenntartással figyeli a jugoszláv-görög közeledést. Olaszország és Jugoszlávia közötti imperialista ellentétnek vannak Trieszt miatt. Az olasz uralkodó körök szívesen látnának egy négyes paktumot az ő bevonásukkal, de félnék attól, hogy egy Belgrád-Athén-Ankara tömb kedvezőlenül érinti Olaszország érdekeit. De Gasperi olasz miniszterelnök nemrég sietve Athénba utazott hogy — mint az angol „Times” írta — lebeszélje Papagoszot az egyezmény megkötéséről, „amíg nem teljesülnek a Triesztre vonatkozó olasz követelések”. Az amerikai imperialisták mielőbb összekarják hozni új támadó tömbjüket, de a csatlósok közötti ellentét nem kedveznek terveiknek.

Jugoszlávia, Törökország és Görögország népei elszánt harcot vívnak a népi demokratikus gyalázas háborús tervei ellen. Ez a harc a legkülönbözőbb eszközökkel folyik. A jugoszláv munkások felrobbantják a hadianyaggyárakat. A görög népi mélyeségek gyűlöletét nyilvánította Tito és kikijje iránt, amikor a fasiszta hóhérok küldötték Athénban járják. Mindhárom országban növekszik a nép ellenállása. A jugoszláv, a török és a görög nép nem hajlandó az amerikai imperialisták érdekeiért harcolni a békeháború országai ellen.

Böven arat a halál New York zsúfolt munkásnegyedeiben

A newyorki „Daily Worker” írja: „Az alacsony életszínvonal, az egészségtelen lakásvizonyok és más társadalmi tényezők következtében 1952 első 9 hónapjában erősen megnövekedett a csecsemőhalandóság New York munkáslakta kerületeiben, különösen a néger és portoricói lakónegyedekben” — valja be az

amerikai egészségügyi minisztérium évi jelentése. Hivatalos jelentés szerint New Yorkban minden 1000 újszülött közül átlagosan 21 meghalt. A jelentés statisztikai táblázataiból kiderül — írja a „Daily Worker” — hogy a munkáslakta kerületekben a csecsemőhalandóság átlaga jóval felülmúlja ezt az arányt. A legtöbb csecsemőt a túlszűfolt városrészekről ragadta el a halál, ahol 1952 első kilenc hónapjában 39,5 volt a halálozási arányszám az előző év hasonló időszakára ki-mutatott 36,5-tel szemben. A legszomorúbb képet Közép-Harlemről adják a hivatalos adatok: itt minden ezer újszülött közül 48 pusztult el.

Mayer újabb dolláralamizsnát akar kérni Washingtonban

A francia kormány tagjai pénteken délután tanácskozára ültek össze René Mayer miniszterelnök közeli londoni és washingtoni útjával kapcsolatban. Ugyanis Mayer londoni és washingtoni útja során megnyitja majd a francia frank leértékelésének kérdését és a francia kormány azt szeretné, ha Franciaországgal párhuzamosan Angliában is leértékelést hajtanának végre. Az Egyesült Államok pedig különböző engedményeket szeretne kapni a frank leértékelése fejében. Az a tény, hogy a francia valuta leértékelését külföldön döntik el még

amerikai imperialisták a segély fejében azt követelik, hogy az amerikai nagytöke még könnyebben hatolhasson majd be Franciaországba és a francia gyarmatokra, továbbá azt, hogy Franciaország újabb 2 hadosztályt küldjön Indokínába. Végül attól teszik függővé a „segély” megadását, hogy a francia parlament minél előbb ratifikálja a bonni és párizsi egyezményeket.

Jacques Duclos elvtárs, a Francia Kommunista Párt titkára pénteken este a parlamentben interpellációt jegyzett be, amelyben felvilágosítást kér a miniszterelnöktől a kormány pénzügyi politikájára vonatkozólag,

szembenfőbbé teszi, milyen gyarmati sorba süllyedt Franciaország. Párisban úgy tudják, hogy René Mayer Washingtonban 44 milliárd franknyi segínyt kér majd az Egyesült Államoktól. Az

valamint arról, hogy a kormány milyen intézkedéseket kíván tenni a frank védelmére,

„Néplap” cikke nyomán

A Néplap december 7-i számában „Izletesebb élett nagyobb tisztaságot — ezt követelik a Vilamosvasútnál étköz dolgozók” című cikkel kapcsolatban a minisztérium üzemeltetési igazgatósága vizsgálatot indított. Megállapította, hogy a cikkben felsorolt hibák az üzemi étközében valóban fennállnak. A hiányosságok okát részben a konyhai hiányos felszerelésében, részben az ott dolgozók nem kielégítő szakismeretében lehet keresni.

A Néplap cikke nyomán az étközvezetőket a vállalat kiegészítette és gondoskodik a konyhai dolgozóinak megfelelő szakoktatásáról. Az igazgatóság a jövőben fokozottabb figyelemmel kíséri a konyhai dolgozóinak munkáját.

KORDA LAJOS osztályvezető, belkereskedelmi minisztérium.

1952 december 4-én megjelent a Néplapban „A könyvtár és a rádió szolgáltatás javításra a klinka” címmel Novák Andrásné levele melyben Novák elvtársnő a klinka rádiószolgáltatását kifogásolta többek között. A cikkel kapcsolatban közlöm, hogy az 1953. évi vállalatunk a szakszervezetnek megfelelő számú fejhallgatót megrendelte. Így a debreceni klinkának üzemképes fejhallgatóval való ellátása biztosítható lesz. Az új fejhallgatók beszereléséig a hibás hallgatók kijavítása iránt intézkedünk.

KÉRI GYULA vállalati igazgató Vezetékes Rádió Vállalat, Budaöst.

Rákosi el-
tés 1952 de-
ülésén az el-
sabb felada-
mezőgazdasá-
következőke-
zőgazdaság
munk köz-
eredmények
szocialista
szervezete

Minden g-
nak tudnia
nagy jelent-
javításoknak
szí munka
gépállomáso-
nem ott dől-
dő magasab-
indult küzd-
mások dolg-
ják azt, hogy
ségeleg kif-
gépekkel ke-
szí munkát,
amit a dolg-

Vajjon a
mezőgazdasá-
sét, ha a gép-
jék be a jav-
kade bevind-
Sikerül-e m-
termelőszöve-
megszilárdít-
kijavított; ge-
dologidőben
rázdából és
Lehet-e ross-
nyesen harc-
mésért? Term-
Eppen ezért,
minden gép-
lén és ezt a
szí kell, ha a
munkájukat.

A ro-
az e

Nem szab-
hanyag m-
vi ott gép-
hajlja a vize-
termelési ere-
gépnek az e-
gozó népek
a téli gépjá-
rendesen m-
Ha mérleg-
gépjavítási
kell állapít-
Nem eljesít-
tási tervet
nem fordít-
minőségi m-
Minden tr-
dott dolog,
amelyen nem
relesen a sz-
kitavasodás
traktoros sz-
teni tudja az
gul javított
munka kell-
nem dolgoz-
zőgazdasági
való végzés-
folyásolja a
ket. A min-
golása term-
kevesebb ke-
zók asztal-
Gerő elvtá-
tőség ülés-
méshezam
gazdaság sz-
úszervezés-
tos feladatok
gépállomáso-
egyben azt
gépállomáso-
zójának ére-
melyükben
a gépjavítás
lősek azért,
ve kezettek-
nek idejében
ejeget tudják
így tudják
hozam növe-
reszül az áll-
tésé.

Abol n-
lehetne

Vannak a
márai, ahol
betnek vissz-
kájukra, llye

A hajdú-bihari gépállomásokon gyorsítani kell a téli gépjavitás ütemét!

Rákosi elvtárs az országgyűlés 1952 december 15-én tartott ülésén az előtűnk álló legfontosabb feladatok összegezésénél a mezőgazdasággal kapcsolatban a következőket mondta: „A mezőgazdaság terén állítsuk figyelmünk középpontjába a terméseredmények fokozását és a falusi szocialista építésének a termelőszövetkezetek további egyenletes

szervezett fejlesztésének tervét.” Mezőgazdaságunk feladatainak sikeres végrehajtásában döntő szerepet játszanak a gépállomások. Eppen ezért fokozódó figyelemmel kell kísérni munkájukat, kijavítani gyorsan a hibákat, hogy a gépállomások jó munkával járuljanak hozzá Rákosi elvtárs által meghatározott feladatok eredményes végrehajtásához.

dok foglalkoztatásánál, az egyes munkafolyamatok beosztásánál és a munkafegyelmek szilárdításánál van még teendője. Nagy Zoltán úr, elnök elvtárs vegyen példát a tiszacsegei elvtársaktól, hallgassa meg a dolgozók jogos követeléseit. Ne csak szervezze a versenyt, hanem gondoskodjék a verseny értékeléséről is. Akkor még tovább javul a debreceni gépállomás munkája. A téli gépjavitásnál — okulva a múlt év hibáin — lezárás nélkül ne hagyják a gépeket, mert a rozsdos és a tavaszi munkából marja majd ki a gépet.

A tavaszi munka sikerének alapja

Minden gépállomási dolgozónak tudnia kell, hogy milyen nagy jelentősége van a téli gépjavitásoknak. Nemcsak a tavaszi munka sikere dől mos; el a gépállomások műhelyeiben, hanem ott dől el az 1953-as esztendő magasabb terméshozamáért indult küzdelem is. Ha a gépállomások dolgozói biztosítani tudják azt, hogy idejében és minőségileg kifogástalanul kijavított gépekkel kezdjék meg a tavaszi munkát, akkor megtették azt, amit a dolgozó nép elvár tőlük.

Vajjon lehet-e biztosítani a mezőgazdasági tervek teljesítését, ha a gépállomások nem tartják be a javítási tervet és késlekedve indul a tavaszi munka? Sikerül-e megoldani kielégítően termelőszövetkezeink további megszilárdítását, ha a rosszul kijavított gépek a legnagyobb időközben fordulnak ki a barázdából és megakad a munka? Lehet-e rossz gépekkel eredményesen harcolni a nagyobb terméseredményért? Természetes, hogy nem. Eppen ezért nagy felelősség van minden gépállomási dolgozó vállán és ezt a felelősséget érezniük is kell, ha mérlegre teszik napi munkájukat.

A rossz gépnek az ellenség örül

Nem szabad elfelejteni, hogy a hanyag munka, a rosszul kijavított gép az ellenség malmára hajítja a vizet, mert csökkenti a termelési eredményeket. A rossz gépek az ellenség örül. A dolgozó népek kárt okoz az, aki a téli gépjavitásnál nem végzi rendszeresen munkáját!

Ha mérlegre tesszük a megyei gépjavitási eredményeket, meg kell állapítani, hogy sok a hiba. Nem eljuttat idejére a gépjavitási tervet több gépállomáson és nem fordítanak elég gondot a minőségi munkára.

Minden traktoros által jól tudott dolog, hogy az az erőgép, amelyen nem végzik el lelkiismeretesen a szükséges javításokat, kitavasodáskor nem biztosítja a traktoros számára, hogy teljesíteni tudja előírt tervét. A hanyagul javított gép rendszerint a munka kellős közepén áll le, nem dolgozik, akadályozza a mezőgazdasági munkák idejében való végzését. Ezzel károsan befolyásolja a terméseredményeket. A minőségi munka elhanyagolása terméskiesést okoz és így kevesebb kenyér kerül a dolgozók asztalára.

Gerő elvtárs a Központi Vezetőség ülésén mondogta: „A terméshozam növelésében a mezőgazdaság szocialista alapon való újszerűsítésében különösen fontos feladatot kell belőlnie a gépállomások hálózatának.” Ez egyben azt is jelenti, hogy a gépállomások vájalmennyi dolgozójának éreznie kell, hogy személyükben felelősek azért, ami a gépjavitásoknál történik, felelősek azért, hogy a termelőszövetkezetekben és jó minőségben elegendő tudjanak tenni, mert csak így tudják biztosítani a terméshozam növekedését és ezen keresztül az állattenyésztés fejlesztését.

Ahol már büszkék lehetnek a munkára

Vannak a megyének gépállomásai, ahol már büszkén tekinthetnek vissza jól végzett munkájukra, ilyen a tiszacsegei és

a sárrétudvari gépállomás is. Tervüket már jóval határidő előtt befejezték. A tiszacsegei gépállomás az erőgépek javításánál a cséplőgépek javításánál 80 százalékat is teljesítette, bár a cséplőgépek javításának határideje májusban jár le. A tiszacsegei gépállomás dolgozói példát mutatnak: vállalták, hogy egy elmaradó gépállomáson 4 erőgépet és 2 darab cséplőgépet kijavítsanak. További idejüket a kazalozó és aratógépek javítására és a műszaki oktatásra fordították.

Hogyan tudták elérni ezt a jó eredményt? Sikerük titka, hogy idejében megszervezték a javítóbrigádokat és az egyes munkafolyamatok elvégzését a brigádok egymás között felosztották. A javítási tervet a vezetőség a dolgozókkal megtárgyalta.

Egészséges volt a versenyszellem és a dolgozók eredményeit fajútságon, hangosbemondón tudatosították.

A debreceni gépállomás kijavítja hibáit

Az ország egyik legnagyobb gépállomása, a debreceni gépállomás, amelyre sok panasz volt az elmúlt évben. A gépállomás éves tervét nem teljesítette, alig 70 százalékos eredményt ért el a gyakorlatnál. Az időn már másképp kezelték a javítást és több gondot fordítottak a műszaki oktatásra is. Meg is látszik ennek az eredménye. Kondor Lajos elvtársnak, a gépállomás új igazgatójának a brigád

Mezőgazdaságunk fő feladata: a hozam növelése. László szovjet akadémikus azt mondja: „Jó termést csak jó agrotechnika alkalmazásával érhetünk el. Rossz agrotechnika mellett a teljessen jófajta is általában és kultúrátlanul, rosszá, vadná válik.” A hozam növeléséhez az alábbi élenjáró módszerek elengedhetetlenek.

Mélyszántás

— előhántós ekével

Az élenjáró agrotechnika alkalmazása megköveteli többek között, hogy a mélyszántást előhántós ekével végezzék. Miért jobb ennek a használata? Azért, mert a feke előtt haladó kis eketést a barázdászetel felső 8-10 centiméter vastag rétegét előre kihalítja és azt a barázdát fenekére fordítja. A kis ekét követő feketest ezt a földdel teljesen letakarja. Ennek folytán a felső talajréteg tökéletes alátakarást kap, így lényegesen javul az eke talajforgató munkája. Az előhántós eke alkalmazása a jó termés egyik biztosítója. A hajdúböszörményi II. Kongresszus tiszacsegei az őszi mélyszántást előhántós ekével végezték és 31 mázsás tengeritemest értek el, amikor az egyéni gazdálkodók földterületén a kukorica átlagtermése csak 6-8 mázsás volt holdanként. Az előhántós ekével végzett jó mélyszántás tehát még az asztalos időkben is biztosította a jó termést.

A simitózás

hasonlóan fontos feladat, mint az előhántós ekével való mélyszántás elvégzése. A simitózást aki elmulasztja, az csak felmunkát végez. A mélyszántással tárolt nedvességet a simitózással „zárjuk” a talajban. Altaiano san ismert, hogy a tavaszi so-

A hamis jelentés

A gépállomások jó munkájának elengedhetetlen feltétele a jó jelentőszolgálat. Súlyos hibát követett el ezen a téren Gődör József elvtárs, a hencidai gépállomáson, aki mint főgépész az iskolán lévő igazgatót is helyettesíti. Megbízhatatlan, hamis adatokat jelentett a megyei tanácsnak. Jelen este arról szólt, hogy 9 erőgépet január 10-ig már kijavítottak. Amikor néhány nap múlva ellenőrzést tartottak, a kijavítottak jelentett gépek közül négy egyáltalán nem volt javítva, a többinél is csak felületi javítás történt. Gődör Józsefet ezért felelősségre vonják.

Magyei gépállomásaink előtt a párt megmutatta az utat a hibák kijavítására. Kormányunk rendelkezései pedig lehe öségeit annak arra, hogy mindazokat, akik mulasztást követnek el a téli gépjavitás során, komolyan felelősségre vonják.

A gépállomások igazgatói vegyék igénybe a pártszervezetek segítségét, hogy jobb szervező munkával gyorsuljon a gépjavitás útjára és gépállomásaink sikerrel teljesítsék tervfeladataikat, segítsék ezzel a megyei mezőgazdasági terve megvalósításához.

Tatár Kiss Lajos
Hajdú-Bihar megye
tanácselnöke

A polgári gépállomás dolgozói február 1-re kijavítják az összes vetőgépeiket

A gépállomásunkon dolgozó elvtársak nagy figyelemmel hallgatták meg 16-án délelben Keresztes elvtárs rádióbeszédét. A beszéd meghallgatása után délután a vetőgépjavitó brigád vezetője

megjelent a pártirodában és az egész brigád nevében vállaltást tett. Vállalták, hogy a még hátralévő 14 darab vetőgépet február 1-re az előírásnak megfelelően kijavítják.

Ádám József, Polgár.

Ujiráz begyűjtési versenyre hívta a berettyóújfalui járás községeit

Ujiráz község termelőszövetkezte és egyénilag dolgozó parasztsága állandóan versenyben áll egymással az állam iránti kötelezettség teljesítéséért. Az elmúlt évben jó eredményeket ért el a község a begyűjtésben. Ezt a versenyt 1953-ban is folytatni akarjuk, ezért Ujiráz község tanácsa a község dolgozó parasztságának kezdeményezésére begyűjtési versenyre hívja a járás összes községeit. A verseny első szakasza 1953 március 9., szerdai tanítónk és vezetőnk, Rákosi elvtárs születésnapjának a tiszteletére fog lezárulni. A második szakasz 1953 április 4-re, hazánk felszabadításának 8. évfordulójának tiszteletére fejeződik be, hogy ezzel is bebizonyítsuk szerelünket és ragaszkodásunkat a felszabadító Szovjetunióhoz és szerettét vezérünknek, Sztálin elvtársnak.

Vállaljuk ezért, hogy első negyedévi tojás-, baromfi-, tej- és hizottsertésbeadási kötelezettségünket 100 százalékra teljesítsük a vállalt időpontra. Vállaljuk hogy 1952. évről fennmaradt 18 százalékos burgonyabeadási hátralékunkat teljesítsük.

A vállalatok teljesítése érdekében támaszkodunk a begyűjtési állandó bizottságra és aktíváira, hogy tervünket a dolgozó tömegek közreműködésével teljesíthessük. Az állandó bizottság tagjai közt feloszlunk a községeit,

rögíztjük az aktívák területi beosztását. Minden egyes dolgozó paraszttal megtárgyaljuk beadványát, a tárgyalás alatt vállalt kötelezettségről nyilatkoztatást vezetünk, mely alapja lesz a heti vállalatunknak. Széleskörű versenymozgalmat szervezünk és a versenyben élenjárókat állandóan népszerűsítjük. A község forgalmasabb helyein versenyablát állítunk fel, melyet háromnaponként friss anyaggal látunk el. A hátralékosoktól szemben alkalmazzuk a törvényben előírt szankciókat minden egyes esetben.

A terv teljesítése érdekében szoros együttműködést biztosítunk a felvásárló szervekkel, naponta megbeszéljük velük a teendőket, hogy biztosítsuk a zavaratlan átvételt. Állandó kapcsolatot tartunk a begyűjtéssel kapcsolatos nyílvánartásokkal, hogy elkerüljük a dolgozók felesleges zaklatását.

Vállaljuk azt is, hogy a terv teljesítésében a tanácsotagok példamutatással járnak elő. A versenyt a községi párt- és szervezeti irányításával úgy fogjuk megszervezni, hogy a községünk minden egyes dolgozója versenyben álljon egymással.

Zsóri Márton párttitkár
Knevel András vb. elnök
Balogh Károly vb. titkár

MEZŐGAZDASÁGI TANÁCSADÓ

beszelek nagyon szárítják a talajt. A korai simitás esetén, amit elvégeztünk simitólapokkal, felfordított boronával, vagy szekérdallal is, a talaj párolgását úgy szabályozhatjuk, hogy a nedvességvesztés csak 8-9 százalékos lesz. Viszont a simitózás elmulasztásával a talaj nedvességvesztése 35-40 százalékra is emelkedhet. Ez annyit jelent, hogy a korai simitással kat. holdanként átlag mintegy ötezer hektoliter vizet menthetünk meg fejlődő növények számára. Ez a mennyiség egy jó májusi átlagos csapadéknak felel meg.

A trágya kezelése

szintén a többtermés fontos tartaléka és mégis azt tapasztaljuk, hogy meggyekben nem fordítanak kellő gondot a trágya kezelésére. A többtermésért folytatott harcunk pedig mindaddig nem járhat kellő eredménnyel, amíg a trágyakazálás kérdését nem tesszük harci feladattá termelőcsoportjainkban és állami gazdaságainkban. Az istállótrágya minden olyan alapelemet tartalmaz, amely a növények táplálkozásához szükséges.

Fontos tehát, hogy helyesen kezeljük ezt a nagy értéket, takarjuk le földréteggel, hogy a párolgást megakadályozzuk, szarvasba hordjuk, hogy ott megőrjen. Legyen gond arra, hogy a nedvességtartalom legalább 75-80 százalékos legyen, mert ha az istállótrágya száraz, akkor penészedik, értéktelenné válik. A trágyatelep úgy készítsük, hogy a szarvas minden négyzetméterére kb. 250 kilogramm istállótrágyát helyezünk, így annak jó beürödését biztosítjuk. A szarvast két méter magasságig rakiuk. A trá-

gyaszarvas kiépítése után, tetejét 10-15 centiméter vastag földréteggel takarjuk le, a takaráshoz használt föld árka lehetőleg egyenletes mélységben vegye körül a szarvast. Töltsük meg törekkel, vagy más nedvességzűrő hulladékanyaggal, hogy a csurgaléklevet összegyűjtse.

A trágyázásra érett istállótrágyát szántóföldi kihordásnál úgy használjuk, hogy a trágya minél rövidebb idő alatt egyenletes elosztásban kerüljön a talajba. Nem szabad takaratlanul kint hagyni a földken, mert az eső kilöngözza, a nap kiszáritja, így elvesz a tápanyaga.

Döntő feladat, hogy most a téli időben a trágyakihozás megtörténjen, szarvasokba rakják a trágyát, hogy majd a száraztalán föld alá forgassák. A fagyos földön most könnyű a szállítás.

A fejtágyázás

a korai tavaszi mezőgazdasági munkák egyik fő feladata. Ennek lényege abban áll, hogy a növényeket — abban az időszakban, amikor a legnagyobb a tápigényük — tápanyagokkal látjuk el. Az őszi vetések fejtágyázását ennek következtében a növényélet megindulásakor azonnal el kell végezni. A növények így a tápanyag hatására erős gyökérendszert fejlesztenek, bokrosodnak, amikor a talajban még bőségesen van nedvesség. Az őszi kalászosok fejtágyázását mindjárt a hó olvadása után a tavaszi reggeli fagyoknál, fel nem engedett földeken a legelőnyösebb alkalmazni. A fejtágyázás során különös gondot fordítsanak arra, hogy a műtrágya kiszórása egyenletes legyen. Szovjet tapasztalatok igazolják, hogy

a fejtágyázás többször megosztottan alkalmazva, nemcsak a nitrogén, hanem foszfor és káliumműtrágyákkal, valamint szerves trágyákkal végezve nagy terméseredményeket biztosít. A foszfor és a káli fejtágyázást főként csak akkor alkalmazzuk az őszi kalászosoknál, ha ősszel nem kaptak műtrágyát. A fejtágyázáshoz felhasználhatjuk a gyárilag szemesített szuperfoszfátot, valamint a szerves-trágyával házilag előállított szemesített szuperfoszfátot is.

Hogyan készítsük házilag a szemesített szuperfoszfátot?

Ugy, hogy a rendes szuperfoszfát apróra rostált istállótrágyával, baromfitrágyával, juhtrágyával, tőzeggel, vagy komposztfölddel 0,5 centiméter átmérőjű rostán enedülük keresztül. A rostált anyagot 2-3 cm vastagon szétteressük és egyharmadnyi porszuperfoszfátot szórunk hozzá, majd gereblyével összekeverjük. Ezt a keveréket vízzel vagy trágyalével benedvesítjük, keverés közben úgy, hogy az nvirkos legyen de ne csapogjon. Ezután egy állvánra állított hordóba a hordó egynegyedéig berakjuk — erre jó a csavázó hordó — s azután a hordó nyílását bezárjuk és 10-15 percig forgatjuk a benne lévő keveréket, amíg a szemcsék 2-4 mm nagyságú lesz. A kész szemesített szuperfoszfátot, megszáritjuk és félcentiméteres rostán átrostáljuk.

A kis szemcséket vetőgéppel sorba vethetjük. A szerves anyaggal kevert szemesített műtrágya azért előnyös, mert azt a vetőmaggal együtt vethetjük. Ebből a keverékből holdanként elegendő 30-40 kilogramm.

A leningrádi ostromzár áttörése

1941 júliusában a német fasiszta csapatok galádul megármadták a Szovjetuniót. A támadó csapatok hamarosan Leningrád alá érkeztek és a németek világgá küldték a városukat. Leningrád védői éhséget, fagyot, bombázást, nélkülözéseket legyőzve, három évig állották hőiesen a fasiszták meg-megújuló rohamát. 1944 január 17-én, 9 évvel ezelőtt, a Szovjet Hadsereg áttörte a leningrádi ostromzárát s január 27-én teljesen felszabadult a város. Ezekről a napokról emlékezik meg az alábbiakban Leningrád egyik harcos védője: Vera Inber, az egyik legkiválóbb szovjet költő és trónó.

1944 január 17.

Heggyel félkilenc óra óta példátlan erejű, szakadályan mennydörgés a levegőben. Tengereszeti tüzéségünk is. Azt mondják, hogy Oránienbaum közelében. A moraj nem csendesedik. Még tegnap este kezdődött. És meg tegnap azt mondta nekem Bujátov, hogy „megdolgozzuk a nemeteket előlő vonalát”. Valami készül? De lehetőséges-e, hogy most se sikerül? Mindenki arról akar meggyőzni, hogy ezúttal minden jól megy. Ma mindenkinek egészen különös az arckifejezése. Reggel, mint válságos pillanatokban mindig, megjelent nálunk Garsin professzor — „csak úgy”, súlárado érzelműtől üve...

En, hogy ágyúznak! Hát alaposan ágyúznak!... I. D. már most hajogatja, hogy föltétlen Puskinóba kell mennem és pedig avomban a felszabadítás után. (Micsoda ágyúzás!)

1944 január 19.

Hivatalosan jelentik, hogy a „leningrádi arcvonalon, Oránienbaumtól délre, csapataink támadásba mentek át. A támadás tart”. Ugyanez a volhovi arcvonalon is. Tehát megkezdődött, meg, a „legalaposabbban”... De mennyi a sebesült az összes leningrádi hadikórházban! A Vörös kereszt óriási fekete autóbuszai végtelen karavánban vonulnak a pályaudvarok felé sebesültekért. Csak hátába ne omlott volna ez a rengeteg vér!...

1944 január 20.

Tegnap visszafoglaltuk Krasznaja Szejot, Ropsát, Péterhofot, és Duderhofot. Végre feldörögött Moszkvában a „leningrádi dísztűz”.

1944 január 21.

Elfoglaltuk Uricket, Ligovót, Sztrelnyát és Novgorodot. A többi helyeken a körülzárt német csapatok megsemmisítése folyamathban van. Most Puskin városán van a sor.

1944 január 22.

Tegnap, vasárnap reggel, előbb az Irözövetségből, aztán a leningrádi arcvonal politikai osztályából telefonáltak, hogy készüljék, mert egy óra múlva meggyünk a felszabadított pontokra. Nyomban a Kirov-üzem mögött kezdődnek ezek a felszabadított pontok. Ott a Kirov-üzem mögött mindent feltűrt, fellépett a háború, drótsóvények, drótkötegek, tankelhárító cövekek, szétrombolt házak léglahulladéka. A bomba-öcsérekből hosszú koromnyelvek rajzolódnak a hóra: ezekből megállapítható a robbanás lángjának ereje. A mi repülőink „dolgozták meg így a németek előlő vonalát”.

Az öreg Forel-kórháznak csak a fala maradt meg. Amott téjjel a háttérben az Irógépgyár romjai feketéllenek tragikusán. A németek kemény erődös építettek ki és innen lőtték a várost.

Az útkeresztezéseknél mindenütt táblák német felirással, nyilakkal és — elefántok rajzával: szerencse jelképe vagy mi? A hidakat, még a legjelentéktelenebbeket is, mind felrobbantották. Két gépkocsink óvatosan gördül át az éppen csak üzembe hozott ideiglenes hidakon. Minden hidfeljárt előtt, a facölöpökhöz támasztva, egész sor veszélytelenített kerek akna fekszik. Más, hosszúság, kisebb farkos aknáknak, mint döglőt halak egymásra heverezel.

Az úton jobbra-balra apró rajokban mennek, pórázon vezetve kutyáikat az árkások. Egy ilyen kutyáról elmondják, hogy tegnap óta 45 aknát fedezett fel. A múlt még nem egészen veszélytelen. Az előtünk szaladó Pipak-teherautó aknára fut, de szerencsére, csak kereké szélével ér hozzá. A sofőr mindazonáltal megsebesült: arca véres. Rámkiált: „Maug meg hogy az ördögbe tartanak? Látják, mi van itten?” De mi szerencsésen átjutottunk.

Sztrelnyén, a palota fő-ozloppalve alatt már füstölt a századkonyha; katonáink zsákmányolt vedrekben vizet hoztak, fejszékkel fát hasogattak. Olyan csengő visszhangjuk volt, mintha a fejszék maguk is örülnének, hogy újra békebeli módon lármázhatnak.

A Sztrelinszkij park tájongó sebhegyekkel teli. Talán egyetlen sérületlen fa sincs. Az egyik valósággal faóriás. (Össze-vissza vert, rettenetes, égnek meredő csupasz a koronája, valamilyen emberi mozdulathoz hasonlóan kap ágaival a fejéhez.)

Nagyon óvatosan kell mozogni a kitaposott ösvényről tilos jelenni: mindenütt aknák.

A péterhofi palotákat annyira szétrombolták, hogy azt emberi erő többé fel nem támaszthatja. A romokon bukácsolva felmászunk arra a helyre, mely a nagy terraszról megmaradt és sokáig

nézünk az éjtelen „szökőkutak útját”, mely a tengerhez vezet le.

A park déli oldalán félkör alakú magaslat szélén, élesen rajzolódott ki a téli levegőből egy német ágyú, mely csövével az öböl túlsó oldalán lévő Kronstadthba néz. Ez az ágyút nem szabad megközelíteni, mert körös-körül sűrűn alá van aknázva. Es eszembe jutott, hogy valamikor ott állottunk a kronstadli horgonyzó helyén és a parancsnok a távoli Péterhof felé meredve mondta: „Eljön még az ideje...”

Amikor Krasznaja Szelóba érkezünk majdnem este volt már. A város szélén, ahol „Kingszepp” felírású tábla lóg, egy égő ház fényénél — hőköpenyes, piszkos, borostás német foglyokat lártunk. Egy nyíl és felírás mutatja, hova vezetik őket: „Nach Leningrad”.

Ezek voltak az első németek, akiket a háború folyamán lártam.

1944 január 24. Ejjél.

Puskinót és Pavlovszkot elfoglaltuk.

1944 január 27.

A legnagyobb esemény Leningrád történetében: a város teljesen felszabadult az ostromzár alól.

1944 január 28.

Govorov tábornok parancsára tegnap este nyolc órakor 324 ágyú 24 sorúzával, tehát olyanai, mely csak a legnagyobb győzelmekkor jár ki, ünnepeit meg Leningrád felszabadítását. Leningrád városa tisztelettel a leningrádi arcvonal csapatai előtt.

A dísztüzek óriási erejűek voltak: „Valóságos győzelmi mennydörgés.” A fénytenger megrendítően szép volt. Minden arc az ég felé fordult, minden arc be volt világítva.

Építsünk jól, gyorsan és olcsón

Moszkva 1951—1960. évi általános városrendezési tervét Sztálin elvtárs útmutatása szerint készítették. Ez a terv hatalmas feladatok elé állítja az építőipart. Tíz év alatt Moszkvában 10 millió négyzetméter lakóterületet építenek be.

A moszkvai építők ismerve feladataikat, elhatározták, hogy a nagyipari módszerek alkalmazásával s mind több előregyártott épületelem felhasználásával a munkaverseny további fokozásával teljesítik, sőt túlteljesítik ezt a tervet. Ezzel a jelszóval új munkaversenyt indítottak: „Építsünk gyorsan, jól és olcsón!”

A Március 8. utcában épülő két négyemeletes ház építői az elsők között csatlakoztak ehhez a versenyhez. Ma már 5 nap alatt raknak fel egy emeletet. Ezt az eredményt az úgynevezett „ötösök” szervezésével érték el. Az „ötös”-ben két szakmunkás elvégzi az alapvető falazási munkákat, a téglá és a habarcs adagolása már három segédmunkás feladata. Ezzel a módszerrel egy-egy „ötös” műszakonként mintegy 10.000 téglát tud bedolgozni. Több olyan brigád is dolgozik már az építkezésen, amelynek tagjai 25 nap alatt annyi falat raknak fel, mint amennyit a norma három hónapra ír elő.

A munkaverseny résztvevői nagy gondot fordítanak a minőség javítására is. A kőművesbrigádok például saját jelükkel látják el a falat, s ha munkájukban hiba van, a vakolók tudják, melyik brigád végezte a selejtes munkát. Így a brigádok még több felelősséggel végzik munkájukat, mint eddig. Az állami építészeti ellenőrzés megállapítása szerint ez a kezdeményezés is igen eredményesnek bizonyult.

A moszkvai építők új utakat keresnek, hogy minél előbb teljesíthessék a XIX. pártkongresszus határozatait. A Moszszil-sztraj-tröszt sztahanovistái kezdeményezésére kőművesek, ácsok, vakolók, szobafestők, parkettázók és más munkások a mérnökökkel együttműködve brigádtakarékossági tervet dolgoznak ki és előre kiszámítják minden egyes munka költségeit. Ezzel konkrét alapot adnak az önköltségszökkentésért folyó munkaversenynek. Az új kezdeményezésnek már kiváló eredményei vannak. Csúpan tíz építővállalatnál hat hónap alatt 3180 munkás 293.000 darab téglát, 113 köbméter habarcsot, 317 köbméter faanyagot, 541 négyzetméter szárazvakolást és 128 tonna fémeket takarított meg. Megtakarításuk értéke összesen 775.000 rubel.

A moszkvai építők odaadó munkája nyomán évről évre épül és szépül Moszkva, a világ első szocialista államának fővárosa.

Utcait és tereit új meg új, szebbnél szebb épületek díszítik.

Az első beszámoló

Natalja Nyikolajevna mérnök-nő szobájában esend van. Holnap, pénteken elméleti foglalkozást vezet. A tárgya: „A XIX. pártkongresszus.” A magas, sovány asszony könyv fölé hajolva tanulmányozza az anyagot. A noteszbe csak az emlékeztető címszavakat írja be: „A csoport... B csoport... A munka termelékenység... A jólét növekedése... — és az adatokat.

Natalja Nyikolajevnával szemben Katja ül. Katja holnap tartja első beszédét. Katjának úgy tűnik, hogy a „beszéd” szó nem fejezi ki az esemény egész jelentőségét. Ezért a paksaméta első nagy, tiszta lapjának tetejére pontos kerek betűkkel felírta: „Beszámoló a Sztálini Alkotmány évfordulója alkalmából”. És még feljebb a sorokba, kicsi, akkurátus betűkkel: „Csapatgyűlés”. Eppen ez a szó nyugtalanítja Katját. Náluk, a kilencedik „B”-ben, ott ezerszer egyszerűbb lenne. De kiknek tart ő előadást — úttörőknek... A legidősebbek hegedikese, a többség még fiatalabb. A komszomol-szervező külön figyelmeztette, hogy az úttörők figyelmét csak nagyon érdekes és konkrét mondanivalóval tudja lekötni.

Katja törli a fejét, majd felkel. Két-három percig sétál az egyik sarokból a másikba, végül is nem bírja tovább.

— Igazán, amikor látod, hogy nekem milyen nehéz, miért nem sejttesz?

Natalja Nyikolajevna elmosolyodik, azonban fejét fel sem emelve folytatja az olvasást. Katja elhatározza magát az utolsó lépésre: — Jobb lemondani a beszámoló, mint elrontani. Azt mondom, hogy megírtam... Megyek és felhívom Galkát!

Natalja Nyikolajevna becsukja a noteszt és felméri a fejét: — Mi van veled, te mártírlány?

— Megírtam a beszámólót, de most átoltogtam és egyetlen szav

va sem jötszik. Tiszta unalom. A gyerekek oda sem jögnak figyelni. Semmi új nincs benne.

Natalja Nyikolajevna magához húzza az íveket, melyeket lányai teleirt. Átfújja, majd így szól:

— Először is a beszéd megvan. Csak persze ilyen vagy te, bölcsék-bölcsé. Az Alkotmány napján alig szólsz néhány szót a munka a tanulás és pihenés jogáról?

— Anya! — Katja még fel is ugrik a székről. — Nem érled, hogy eleven beszéd kell... Erred, eleven! Ezt pedig már ösldök óta mindenki ismeri...

— Nézzék csak! Ösldök óta... És ráadásul mindenki... Mond, te drágalatos, újságot szoktál ol-

vaszni? Nézd meg, Sztálin elvtárs ezt írja: „Helytelen lenne azt gondolni, hogy a munka mai helyzetének komoly megváltoztatása nélkül elérhető a társadalom tagjainak ilyen komoly kulturális fejlődése. Ehhez mindenkéltől legalább is hat, majd öt órára kell csökkenteni a munkanapot. Erre azért van szükség, hogy a társadalom tagjai megkapják a mindenoldali képzettség megszerzéséhez szükséges szabadidőt.”

E céltól továbbá be kell vezetni az általános és kötelező politikatikai oktatást, amely elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a társadalom tagjai szabadon választhassák meg foglalkozásukat és ne legyenek

egész életükre egy bizonyos foglalkozáshoz láncolva. Szükséges továbbá ehhez a lakásvizonyok gyökeres megváltozása, a munkások és alkalmazottak realbéreinek felemelése legalább kétszeresére, ha nem még nagyobb arányú emelésre, mind a pénzbeli fizetés közvetlen emelése, mind pedig — különösen — a közszükségleti cikkek árának további rendszeres csökkentése útján.” (Sztálin: „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban.”)

Néhány szóban benne van a jövőnk. A tied, az enyém és azoké az úttörők is akiket azért gyűjtesz össze, hogy beszámóddal telkesítsd őket.

Itt van minden: a munka is, pihenés is, tanulás is. Képzeld el. Az ember hat órát dolgozik és a többi idő pihenésre, színházra, könyvekre, tanulásra...

— De, anya, hiszen ez a jövő! — Igen, a jövő. A te jövőd és az enyém is. Nézd csak át jobban az újságokat. Mennyi nagyszerű tény a valóságból amelyek a közgazdasági kérdésekről szóló zseniális sztálini munkát illusztrálják...

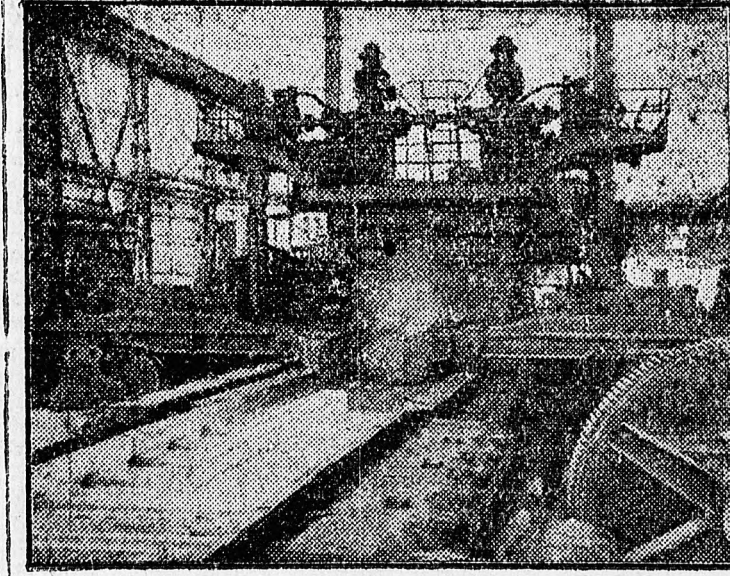
Katja válságosn akart, de Natalja Nyikolajevnát telefonhoz hívták. Mire visszajön, addigra Katja már dgyából kéri félig álomban:

— Anyuska, ne nyúlj semmihez az asztalon, majd korán felkelek és újból hozzáfogok.

Katja akadozva sustogta:

— Igyekszem olyan lenni, mint te vagy, anya, a legokosabb anya az egész földkerekségen.

Már az dgyban, lányával folytatott vitájára emlékezve, Natalja Nyikolajevna elgondolkodik: „Ösldök óta mindenki ismeri...” Valószínű, hogy öt-tíz év múlva ugyanígy jögnak beszélni a Kujbisevi vizieróméről, a Turkmén Főcsatornáról, a villanytraktorról és sok másról, ami az emberek akaratából most válik álomból valósággá.

A képen: a kuznyeckai „Sztálin” kombinát blumingműhelyét láthatjuk.

Meg

Kul egyik volt az déselről vita, ar vai Józse Révai e zsoú-mo zat vesz ban az magyar kell. Ha mányok fejlődés cizmus, vészi a sz gát a sz építészet Ha „ is elvála zának”, mondott építészet minden Debrece problémá Beszéd gresszus zik, hogy merülhet utáni év kapesolat épületek mányok társadal szent: új építés tenek-e dagodást. Mindezzel lesz: el tu tészet a Irányzatot szemlélt a sokszin zeti hagy lesztő tan

Debr

szabadulá son ment nemesak helyreállít összeget, és középü Több min amit hét tunk arra cen új ép hatalmas tekre. Pen és Barany téri mode junk, har élmunkás ményi-úti is. Döntö sunk fejlődés ten iparosítás, ben halad kal együt nisztatív szükség l közegészs nyeire (Klinikai é Gyógyszer bülesége s kapesolató nevál. Hü a kulturá (Petőfi-Isi Szabadtér tanítónéke temi böles Bizonyo is széles tészeti s program adat ró a bírálat az itt is serk a fejlődés

A Ré lített kom lalkozott a formok é nak jelent ennek a k tós emléke más Ház (1842) s a ján Péchy 1816 közt teknek s nem lehet sadalmi he utánozni, d nemes ritm tett titkát mai debrec kell haszná gyományt! haladó hag

Megjegyzések a legújabb debreceni épületekről

Kulturforradalmunk egyik jelentős megnyilatkozása volt az új magyar építészeti kérdésről a múlt évben lezajlott vita, amelynek eredményeit Révai József elvtárs foglalta össze. Révai elvtárs rámutatott a burzsoá-modernista építészeti irányzat veszélyére, megjelölte azonban az utat is, amelyeken az új magyar építészethaladnia kell. Hangsúlyozta a táji hagyományok jelentőségét építészeti fejlődésében, kiemelte a klasszicizmus, a reformkor haladó művészeti hagyományainak fontosságát a szocialista-realista magyar építészeti megteremtésében.

Ha „az építészeti, a városi táj is elválaszthatatlan részese a hazának”, — ahogy Révai elvtárs mondotta — akkor a szocialista építészeti kialakításának terén minden magyar városnak — így Debrecennek is — különleges problémái és feladatai adódnak. Beszédéből s az építész-kongresszus tanulságából következik, hogy főként két probléma merülhet fel a felszabadulás utáni évek debreceni épületeivel kapcsolatban: egyrészt az új épületek és a helyi haladó hagyományok viszonya, másrészt az új társadalmi rend követelményei szerint: hogyan teremtik meg az új építészeti helyi formáit, jelen-tenek-e épületeink új szint, gazdagodást a múlttal szemben? Mindezzel együtt az is világossá lesz: el tud-e szakadni ez az építészeti mechanikus-formalista irányzatoktól, s a kozmopolita szemlélettel szemben értékesíti-e a sokszínű szovjet építészeti nemzeti hagyományokat tovább fejlesztő tanulságait?

Debrecen képe a felszabadulás óta jelentős változáson ment át. Népi demokráciánk nemcsak megrongált épületek helyreállítására fordított komoly összeget, de számos új lakóház és középület emelkedett 1945 óta. Több mint 130 millió forintból, amit hét év alatt kormányzatunk arra fordított, hogy Debrecen új épületekkel gazdagodjék, hatalmas összeg esik lakóépületekre. Persze, ne csak a Dobozi- és Baranyai-úti vagy a Petőfi-terti modern bérházakra gondoljunk, hanem különösképpen az élmunkás-lakásokra, s a Bőszörményi-úti kertváros 89 lakására is. Döntő jelentőségű tény városunk fejlődésében az is, hogy az ötéves terv keretében Debrecen iparosítása egyre nagyobb ütemben halad előre s az új gyárakkal együtt új szociális és adminisztratív jellegű épületek is szükségessé lesz. Gondoljunk fejlődő közegészségügyünk új intézményeire (OTI rendelőintézet, új klinikai épületek, a Hajdúsági Gyógysergelyár, a Szabadságúti bölcsőde stb.) a gazdasági élettel kapcsolatos új alkotásokra (Baranovál, Hűtőház) s természetesen a kulturális jellegű épületekre is (Petőfi-iskola, Tervezőintézet, Szahadrti színpad, a most épülő tanítóképző s a jövőendő egyetemi bölcsészeti épület).

Bizonyos, hogy ez a már eddig is széles körben megvalósult építészeti s egyben társadalmi program nehéz kivitelezési feladatot ró a tervezőkre. Az építő bírálat azonban mint mindenütt, itt is serkentője kell hogy legyen a fejlődésnek.

A Révai-beszéd s az említett kongresszus is sokat foglalkozott a klasszicizmus, a reformkor építészeti hagyományainak jelentőségével. Debrecenben ennek a kornak két olyan jelentős emléke áll, mint a Városi Tanács Háza (Povolny Ferenc: 1842) s a Kollégium (déli frontján Péchy Mihály építette 1813—1816 közt). Ezeknek az épületeknek stílusát természetesen nem lehet a mai gazdasági-társadalmi helyzetben másolni vagy utánozni, de a „tisztá arányok, a nemes ritmus 100 év előtt elvesztett titkát” (Borbíró Virgil) a mai debreceni építésznek is fel kell használnia, mint haladó hagyományt! Sajnos, építészünk a haladó hagyományok felhasználá-

lásának módját még alig találták meg (a tervek után ítélve Dezső György tanítóképzője lesz az első kivétel).

Ha pedig a művészi ízlés fejlődése, az új szocialista esztétika a formagazdagság kibontakozása szempontjából nézzük meg az utóbbi évek debreceni bérházait, hát bizony akkor elég sivár kép tárul elénk. Még talán a baranyai-úti bérházak mondhatók a legskizáltságúaknak, de ezeknél is zavar a kékeszürke fal és a nagy barna faerkélyek kiálló ellentéte. A doboziúti bérházak homlokzatán a kissé kiugró téglarizalitok még adnak némi változatosságot, de a legújabb debreceni bérház, amely a Petőfi-ter és a Vörös Hadsereg-útja találkozásánál épült, homlokzatának ritmusa, ban meglehetősen egyhangú. Mennyire más a Szovjetunióban — hogy csak egy példát említsünk — a sztalinszki szocialista városnegyed építőművészeti megoldása! Itt a lakóépületeket nem az unalmas, nagy kéményekkel elégtelenített magas tetőzet koronázza (mint pl. a mi doboziúti bérházaink), hanem a laposabb tetőt szerény kémények törnek meg fent, oldalt pedig a tetőalatti részt — általában az egész homlokzatot a lépcsőház rízelitja (épülethomlokzat kiszögélése) tagolja — szóval az egész épület tagolása szabadabb, gazdagabb, változatosabb, élénkebb. A mi modern építészünk néha szinte félnek a kiugró rízalitoktól — nehogy megbontsák a homlokzat egységét, holott ez — finom ízléssel alkalmazva — kellemesen élénkíti, derűsebbé teszi a homlokzatot.

A legújabbban épülő vöröshadsereg-úti hivatallás pedig — amennyire az eddigiektől megítélhetjük — szinte „iskolapéldája” a sivár, mechanikusan megoldott, monoton ritmusú épületeknek. Érthetetlen, hogy még az ablakok formájában sines úgyszólván semmi változatosság — az egész unalmas formalizmus. Mennyire nem tanultuk meg pl. azt sem a szovjet építészettől, amit Davidov Sztalino-ban oly szépen megoldott: minden épületnél más-más, a finoman megkülönböztetett funkciók szerinti, sajátos forma nyelvet.

Az újabb debreceni épületek közül legjobban talán a Bőszörményi-úti lakások sikerültek. Ezekben, mind az egyes házacskákban, mind a térkompozíciójukban, elhelyezésükben, van lendület, finom és egészséges ritmus. Kapcsolatot tartanak a népi építkezésünk legjobb hagyományával, mégis korszerűek és egyéniek (Andrási István és Sági Lajos tervei).

Végül még néhány szót az építészeti és képzőművészeti kapcsolataink kérdéséről, debreceni vonatkozásban.

Sem a Tervezőiroda: épületén (bár a Ságvári-utcai frontja a harmónikus, jobb megoldású tervek közé tartozik), sem az OTI rendelőjén nem debreceni szobrászok dolgoztak — pedig a legkiválóbb realista szobrászaink egyike, a Kossuth-díjas Medgyessy Ferenc büszkén vállalja magát debreceninek! Viszont az említett épületeket díszítő domborművek aligha realista jellegűek, a Tervezőiroda erkélyének domborműve pedig egyenesen rossz, dilettáns munka! A debreceni festőket is be kellene kapcsolni az új épületek díszítésének jelentős munkájába. Hiszen mennyi lehetőség nyílik az új középületeken, sőt a lakóházakon is freskók, mozaikok, sőt üvegfestmények alkalmazására, nem beszélve újabb épületeinknek szokásbajlott színes kerámiái vagy „hímeskő” díszítőművészeti eljárásokról. Mindenesetre kívánatos volna, hogy a debreceni Tervezőiroda szorosabbra fűzze kapcsolatait a Képző- és Iparművészek Szövetségének helyi csoportjával!

Mindenekelőtt azonban a mi építészünk, akik az új társadalom mindennapi életének új ka-

retet teremtik meg, ne felejtsek el egy pillanatra sem, amit Lukács György írt, hogy a szocialista-realista művészet magatartásában „a valóság helyes tükrözése, a művészet humanisztikus, embert felszabadító, emberi fejlődést szolgáló mivolta, a társadalmi harcokban elfoglalt tudatos és harcos állásfoglalása... mélyen összefonódott... annak esztétikai, formai tökély utáni törekvéseivel”.

Kádár Zoltán.

Iskolánkban megnyílt a napközi otthon

A mi iskolánkban kézüket sem tudták hogyan megtanuljuk a rendesen elkészíteni. Ez az iskolánkban megnyílt napközi otthon. Ez a gondoskodást úgy háláljuk meg, hogy fokozottabban harcolunk a jövő jó bizonyítványáért.

Takács Ibolya, Dézsi Judit, Kossuth Lajos áll. ált. tanítványok.

A közönség a „Fáklyaláng”-ról

Pár perc választ már csak el bennünket az előadás kezdetétől. Lassan benépesült a színház, elfoglalja a helyét mindenki. Aztán megszólal a gong és felgördül a függöny. A színpadon megelevenedik 1849 egyik jelentős történelmi eseménye. Az aradi várban ülészik a magyar kormány.

Igy kezdődik Illyés Gyula kiváló drámájának, a Fáklyalángnak színpadi eseménye. Aztán egyre sodródik, egyre erőteljesebb lendülettel viszi magával a közönséget. Elmélyült tekintetek, figyelmes szempárok szegeződnek a színpadra. A közönség együtt él és eszelecszik a darab hőseivel. Szinte újra déltek Kossuth Lajosnak, a magyar történelm egyik legnagyobb alakjának minden vívódását minden fájdalomát.

Bajban van a magyar szabadság ügye, melyért a nép annyi hősi áldozta életét. A cári reakciót szövetkezett osztrák hadsereg gyűrűbe igyekszik szorítani a magyar szabadságharcos csapatokat. A végső, fojtó sorsdöntő csatákra készülnek. A gyengén felszerelt magyar seregekkel szemben jól felszerelt, nagy jülrő áll. Tragikus a helyzet. Kossuth mégis bízik. Bizik a szabadságért küzdő nép erejében. A

győzelemhez azonban egységes hadvezetésre lenne szükség. Kossuth végső erőfeszítéssel igyekszik ezt megteremteni a néptől idegen Görgey megnyerése révén.

Párbeszédük fojtó légkört teremt. Bár a történelmi fejlődése már eldőlt, de a kettőjük ügyét, bár a jelenlétük mind ismerik a történet végső kimenetelét — mégis... szinte még a lélegzést is halkabb, a nézőtérben olyan feszült a hangulat.

Mikor aztán a párbeszéd végén leszalad a függöny, önkéntelenül nézők össze a tenyerekre. Csak kifáradó árkajával, kiváló színészi alakításokkal lehet ilyen hangulatot teremteni.

Az utóképekben, turini magányában látjuk viszont Kossuth Lajos. A népgyűlölet urak jóvoltából száműzésre, magányra van ítélve a nagy magyar hazafi. A néptől azonban így sem lehet elválasztani Kossuthot, mélyen a szívében őzi.

Küldöttük felkeresi, hogy számot adjon hűségükről.

Aztán kialszanak a reflektórok, elsötétül a nézőtér. Az előadás befejeződött.

Sokat tanultunk ebből az előadásból — mondja Orosz Lajos elvtárs, a MAV állomás dolgozója. — A sok tanulság közül

az egyik legfontosabb: a darabban láthatjuk, hogy Görgey a forradalmi hadsereget zsoldos hadsereggé tette. Nagyon szorultak a színházba jártak, a „Fáklyaláng” még jobban megszerettelek velem a színházat.

Sziklai László elvtárs, Néphadseregünk századosa is hasonló véleményen van. — Ugy érzem — mondja — ezt az előadást Néphadseregünk minden egyes tagjának meg kell néznie, hogy lássák milyen megfigyelő és egyben felelősségteljes feladat tagja lenni annak a hadseregnek, amely a hős szabadságharcos seregek utódjának vállalhatja magát. Szabadságunk, békénk még keményebb, még kitartóbb védelméhez kapunk biztatást, erőt, fokozott lendületet ebből az előadásból.

Kossuth a magyar történelm fáklyalángja. Kioltthatatlan halhatatlan, mint maga a nép, amely örökké szívében őzi. Az igazi hazaszeretet táplálja loboását. És a fáklya utat mutat elkövetkező feladatainkhoz, harcainkhoz.

Lobogó fényességével megkönyíja, segíti munkánkat. Ezért távozik a közönség jóleséssel, gazdagabban a Fáklyaláng előadása után a színházból.

— o. gy. —

Új népdal születik

Ma is gyakran hallhatunk olyan panaszt, hogy népi kultúránk, népművészetünk rohamosan pusztul, s ideje volna megmenteni amég élő hagyományainkat. Valójában azonban ezek hazug állítások. Hiszen sohasem láttuk népi kultúránk olyan mértékű virágzását, mint ma. A magyar ember örömeiben és bánataiban egyaránt dalol. Örömet nem szereti eltitkolni, dalba önti, s úgy mondja el annak a közösségnek, amely mindennapi munkájában körülveszi. Bánátát ugyancsak elpanaszolja, hiszen ki értené meg, ha nem az, aki mindennapi munkájában mellette van. A multban nem egyszer így panaszkodott a kizsákmányolt dolgozó szegény ember:

„Sárga vagyok mint a csere levele, megsárgított a vármegye kenyere, Egy font kenyér, messzely ital egy napra. Ne csudálkozz, hogy el vagyok sárgulva.”

Bizony, megsárgította a vármegye kenyere, meg a nedves börtön. Ezért még panaszkodni is alig mert. Inkább elbujdosott, vándorló szegénylegény lett, vagy kinnálló betyár. A törvény üzőbe vette, de segíteni nem tudott baján, nem volt visszatérése a becsületes életre. El is panaszkolja ezt a nótában:

„Bujdosik az árva madár, Egyik ágrul másikra száll, Hát az ilyen árva mint én, Hogyné bujdokolna szegény.”

A régi népdalok ősi motívumaikkal a feudalizmusban az elnyomott parasztság harcossá válta. Minél nagyobb volt az elnyomás, annál komolyabb tartalmat találtak a népdalokban. Szinte minden falu hozzáadja mindennapi gondját-baját.

Ha megnézzük a hortobágyi pásztornótákat, képet kapunk a régi Hortobágyról. A „déli-babos”, románlikus puszták csak azoknak volt szép, akik ritkán, vagy csak egyszer látták, de akkor sem igazán. A szegény betyár látta a debreceni „civis pogár”, a „tökérfő káshóhérok” életét — mert úgy nevezték őket — akik jómódjukban nem törődtek velük. Ezért mondja nótájában:

„Rüstöt lökött a Cetránát, Mos' szögálok huncut gazdát. Száraz kenyér a szürűjba, Nehezen csüszik magába.”

Az ilyen nóták a legsúlyosabb elnyomatás alatt is ébren tartották az osztályharcot. Ugyanakkor a szebb élet reménye is ott csillog dalainkban:

Kár így tenni, kár így banni, Kár a szegínytel így banni, Ki hogy szokott vélelem banni, Ugy soktam visszaszögátni.”

AZÓTA nagyot fordult a világ kereke, s a dolgozó nép „visszaszögátni” mindenkinek tartozását. 1952-ben megindult a II. országos kultúrverseny. Az egész országban, a legeldugottabb kis faluban is készülnek erre, s máris nagyobb tömegeket mozgatót meg, mint az első. Az új közösségi élet új nótákat hoz. Az új élet szülte Hajdúszovátont is az új dalt a közös munkáról, a szövetkezeti életéről:

„Azért hajlik nótaszóra a szovati búza, Mert szép lányok kötözgetik arany koszorúba. Hej könnyebb a búzamatot puha földbe vetni, A sok kicsi helyett egy szép nagy koszorút kötni.”

Ne féljünk népi kultúránk, népdalaink pusztulásától. Hiszen azok csak most kerülnek igazán napfényre. Népdalkincsünk új tartalommal telítődik. A földes lakodalomban is már az új életről dalolnak:

„Nagy Földesre két úton kell demenni, De szeretnék a babámmal beszélni. Telen-nyáron rozmaringos a babám abtuka, Hej de sokat áztam-fáztam alatta.”

Bence zugról faj de sokat fű a szél, A búzánkól nekünk sül már a kenyér. A búzánkól lesz szép kalács omlás pogácsa, A tsz-ünk első lesz az országba.

Sokat ért a nagy eső az ugarnál, Sok esztendő elöttöttem az úrnál. Keservesen ettem meg a száraz kenyeret, Szabad vagyok, házasodni is merek.

Técszesébe csikókkal szoktam banni, A szívetem a szerelem gyötöri. Ne bankodj bánatos seivem, nincs meg az oka,

Legjobb fejő lány anyám a faluba.”

Benne van ebben az elmúlt rendszer bírálatában, s a jelen élet szépsége egyaránt. Legnagyobb élő zeneszerzőnk, népdalaink legjobb ismerője, Kodály Zoltán azt tanítja, hogy „olyan a magyar népköltészet, mint egy hegyi patak, melynek medrébe nagy köszikla gurult, s útját csak annak megkerülősével folytathatja”. Ma már azonban nincs előtte köszikla, szabad az út. Rohamosan fejlődő életünkéről még csak ezután lesz igazán mit dalolni.

Béres András

